

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoličanskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petkrtne za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Kako delajo liberalni učitelji?

Svoj najdražji zaklad, nedolžne svoje otroke, morajo izročiti stariši za dobo osem let javnim šolam v vzgojo. Zato pa se ne smemo čuditi, da se stariši z veliko natančnostjo in pazljivostjo brigajo za razmere v šolah. Zasedujejo učni načrt in opazujejo učiteljstvo, kateremu je izročena vzgoja. Bogu bodi potegneno, da večina sedanjega učiteljstva na Slovenskem ni taka, da bi ljudstvo gledalo z zaupanjem na šolo, marveč ima opravičene razloge, da s trepetom in strahom izroča svoje otroke ljudskim šolam.

Nezaslišane vesti nam prihajajo zadnji čas o delovanju slovenskega liberalnega učiteljstva na Goriškem. Ker je naše učiteljstvo po večini istega liberalnega duha, zato hočemo dogodke na Goriškem opisati, da postanejo stariši še pazljivejši na delovanje liberalnega učiteljstva.

Liberalni učitelj Strekelj v Komeni se je spravil v šoli na lastnino učencev ter strgal enemu svetinico Matere božje z vrata in jo vrnil v pljuvalnik. Liberalni učitelj Bajt v Solkanu je hotel naenkrat komandirati v cerkvi ter je s posebnim uradnim odlokom prepovedal kateheto, da šolskim otrokom ne sme dajati v poljub relikvije sv. Alojzija.

Ta učitelj je šel celo tako daleč, da je pri šolski oblasti vložil posebno uradno obtožbo proti kateheto, ki navaja šolske otroke k večkratni sveti spovedi. In v tej obtožbi si je drznil uradno rabiti te-le gorostasne in nezaslišane besede: „Napeljal je (katehet namreč) nekatere (otroke), da hodijo k spovedi vsako drugo nedeljo. Tako postopanje povzročuje, da izgubijo otroci mnogo časa za pretirani verski pouk, in verske vaje ter so za šolski pouk malomarni, leni in topi.“

Tako daleč gre drznost liberalnih učiteljev že na Goriškem. Nam slovenskim Stajercem je treba vse storiti, da pri nas kaj takega ne bo mogoče. Naši kmečki poslanci so začeli v Gradcu že tudi brezobziren boj, s katerim hočejo razven različnih gospodarskih stvari, doseči tudi to, da pridejo slovenske šole pod nadzorstvo slovenskega vernega ljudstva in njegovih zastopnikov. Liberalno učiteljstvo in liberalna stranka se upirata z vsemi silami temu boju ter rušeta proti našim bojovníkom v Gradcu. Toda naše

ljudstvo mora ostati sedaj mirno in hladnokrvno ob strani svojih poslancev, kajti gre se za velike reči. Naš boj velja temu, da zadobi verno ljudstvo znaten upliv na ljudsko šolo.

Starišem!

S hitrimi koraki prihaja čas, ko bo deca zopet morala v šolo. Nemškutarji, ki dobivajo velike podpore od Švdmárke in drugih nemških društev, so že razprostrli mreže, v katere hočejo vloviti slovenske otroke, da bi jih poslali v nemške, zlasti šulferajnske šole. Delajo na vso moč, da bi izneverili kolikor mogoče veliko otroščičev slovenskemu jeziku in slednjič tudi katoliški veri: da bi napravili iz njih metlo, s katero bi lahko pometali po svoji volji. Kako pa naj napreduje slovenska deca v nemški šoli?

V detinskih letih je učila mati izgovarjati otroka prve besede v slovenskem jeziku. Kako je bila vesela, ko jo je začel klicati otrok: mati! Glej, slovenska mati, ta sladki jezik naj pozabi tvoj otrok v nemški šoli in se naj nauči drugega, ki ga ti ne razumeš! Ponemčeni otrok ne bo zaničeval samo svojega jezika in domače navade, zasramoval bo tudi svoje slovenske stariše in ljubil tujce, ki hočejo iztrgati zadnji kosček kruha iz slovenskih rok. Na grudi, kjer se je glasila prej mila slovenska govornica, se bo čul le tuji glas, ne bo več slišati lepo ubranega slovenskega petja, ampak vse bo uničil tujec.

Ali se slovenski otrok res več nauči v nemški, nego v slovenski šoli? Ne, ampak mnogo manj! Otrok, ki zna samo slovenski, hodi leta in leta v nemško šolo zijala prodajati ter ne ume nemško govorečega učitelja. Mnogo časa mine, predno začne umevati otrok tujo govornico, in ko jo napol umeje, izstopi iz šole. Naučil se ni drugih, za življenje prepotrebni stvari, ker ni razumel, kaj učitelj prednaša. Na ta način ostaneta glava in srce prazna. V nemških šolah postanejo otroci slovenskih starišev odpadniki in sovražniki slovenskega rodu. In tako se strašno hitro manjša število Slovencev, krčijo se slovenske meje, in Slovenci imajo vedno manj moči in veljave.

Zato bodo zdaj v jeseni vsi slovenski stariši, ki se zavedajo dolžnosti svojih otrok, vpisali svoje deca v slovenske šole, kjer se bodo mnogo več naučili. Tudi nemščine se popolnoma lahko privadijo, ako bo-

do pridni in marljivi, saj se v višjih razredih ljudskih šol poučuje dovolj nemščine. O tem se lahko prepriča vsak. V slovenski šoli se bodo pa otroci naučili tudi ljubiti svoje stariše, slovenski narod in katoliško vero. Ko bodo izstopili iz šole, bodo poštene ljudje in napredovali bodo na vseh koncih in krajih, in mi Slovenci ne bomo več od vseh pozabljeni in zaničevani rod, povzdignili se bomo do iste stopinje prosvete, kakor drugi narodi.

Na tem mestu se obračamo z veliko prošnjo na naše obmejne brate, da vzdrže in vzgoje svoje otroke v slovenskem duhu, da bodo ponosno in neustrašeno branili svoj rod in našo zemljo, da bodo kakor skala stali v tem svetem boju in zavezili nemško in laško povodenj ter obvarovali sebe in nas. Le na ta način se bodo izpolnile besede pesnika S. Gregorčiča: „Prost mora biti, prost moj rod, Na svoji zemlji svoj gospod!“

Politični ogled.

— Stajerski deželni zbor se ni sklican, vkljub temu Kukovčevi in Plojevi hlapiči vedo že veliko o njem povedati in pisati. Toda vse, kar pišejo in pravijo, so le ugibanja. Naši poslanci se dosedaj še z vlado niso pogajali, vsled tega tudi obstrukcije niso mogli opustiti, ali kakor liberalci pravijo, prodati. Pač pa so liberalci že prodali svojo obstrukcijo, katero je dr. Kukovec v deželnem zboru tako slovesno naznanil, in katero so mu liberalci na mnogoštevilnih shodih odobrili. Za kako ceno, ne vemo.

— Ministrski predsednik se je vrnil s letovišča na Dunaj ter se začel z različnimi politiki pogovarjati o bodočem delu v deželnih zbora in državnem zboru. Deželni zbori bodo imeli časa za delovanje pet do šest tednov. Koncem oktobra bodo sklicane delegacije, ki zborujejo letos na Dunaju, in istočasno tudi državni zbor. Ministrski predsednik se sedaj najbolj trudi, spraviti Čehe in Nemce ter privezati Poljake na se z obljubami, da jim bo zgradila država drage kanale.

— Španski katoliki nastopajo vedno odločnejše v boju za pravice svete Cerkve. V dvornih krogih se čuje, da nameravajo stari plemiški dvorni dostojanstveniki odložiti svoje visoke časti, kakor hitro bo uradno potrjen razdor med Španijo in sv. Očetom. Karlisti (stranka, ki je proti sedanji vladni hiši na Španskem) so sklicali na stotine shodov pod milim nebom na dan 28. avgusta, in sicer večinoma v krajih Catalona in Navara, kakor tudi v deželi Baskov, kjer se zelo širi karlistično gibanje. Na čelo katolikov v boju zoper liberalno politiko Kanalejas se je postavil sam kardinal Aciera, ki ima velikanski upliv na Španskem. Kardinal je izdal oklice, da bodo branili katoličani sv. vero zoper liberalno vladno. Kanalejas si skuša pomagati iz zadrege s tem, da trosi laži o rimski stolici. Španiji bo pa s svojo gonjo zoper Cerkve zelo škodil, ker ji z notranjim sporom veže roke, da ne more braniti svojih koristi v Maroku, kjer si pridobiva Francija vedno več tal ter se okorišča na račun svoje sosesde.

— Japonska. S par besedami so dne 23. avgusta Japanci javili svetu, da so si popolnoma prisvojili Korejo. Za kar se je bila krvava rusko-japonska vojna, kar so želeli Japanci že stoletja in stoletja, to so dosegli sedaj, ko so si osvojili Korejo. Koreja je bila po rusko-japonski vojni že itak samo japonska pokrajina, ker je morala priznati Rusija Japoncem v mirovni pogodbi prednost pred drugimi državami na Koreji. Z osvojenjem Koreje se poveča japonsko cesarstvo za polovico. Osvojenju Koreje ni ugovarjala nobena država, čeprav bi Američani mnogo raje videli, da bi se ne bila izvršila, ker jim dela mogočni sosed nekoliko preglavice. Tudi Angležem ni ta korak Japonske nič kaj po volji, ker menijo, da so z osvojitvijo Koreje tudi Nemci v zvezi, ki bi si radi pridobili nekaj otokov v Kitajskem morju.

Zahtevajte v gostilnah katoliško narodne liste: Slov. Gospodar, Straža!

PODLISTEK.

Nekaj pripovedk iz življenja našega cesarja.

(Zbral in priredil J. Verbažnjak).

II.

Bilo je leta 1872., ko je bival svitli cesar na gradu grofa Trautmannsdorfa blizu Merana na Tirolskem. Nekoč se je podal sam v dolino v vas. Pot ga je peljala mimo siromašne kočje, iz katere je bil slišati obupen jok.

Cesar vstopi, da bi pogledal, kaj je vzrok temu tugovanju, in vidi v hlevu ubogega kmeta in ženo tarnati ob mrtvi kravi, njunem vsem bogastvu.

Cesar dovoli ganjen nad tako bedo, poskuša nesrečneža s tem potolaži, da jima oblubi, naj pride kmet iskat v zgoraj imenovani grad po denar za novo kravo.

Vendar mu kmetič ni prav zaupal in ga je prosil, ali bi ne hotel iti on takoj z njim. Cesar je v to privolil ter se podal s kmetičem v grad, kjer mu je odšel denar za kravo.

„Zdaj pa Vam popolnoma zaupam, milostljivi gospod. Bog Vas ohrani še mnogo let“, in se poslovi kmetič od cesarja, katerega ni spoznal.

III.

V jeseni leta 1875. priredil je ogrski grof Esterházy velik lov v bližini trga Rakoš in cesarjevega gradu Gödöllo. Tega lova udeležil se je tudi cesar sam.

Po končanem lovu podala se je vsa družba v grad Gödöllo zopet nazaj.

Cesar, ki bi si rad pot do gradu prikrajšal,

krenil je naravnost prek po travnikih mimo vojaškega skladišča.

Pa vojak, ki je stal ondi na straži, ga je zavrnil z osornim „Nazaj!“

„Prosim, pustite me mimo iti,“ prosi ga cesar, katerega vojak v lovski obleki ni spoznal.

„Tukaj ne sme nikdo mimo!“ zavrne ga vojak z rezkim glasom ter prisili tako cesarja, da se je moral nazaj obrniti.

Drugi dan pa pokliče polkovnik dotičnega vojaka pred se ter ga s čemernim ocesom premeri od pet do glave, rekoč:

„Vi ste zastavili včeraj samemu cesarju z bajonetom v roki pot. Da pa se v prihodnje to več ne ponovi, imenujem Vas desetnikom, da Vam ne bode treba stati več na straži.“

„Vendar, gospod polkovnik!“ — hotel se je vojak opravičiti, pa ta ga je z osornim „molčite“ zavrnil.

„In da bodete drugikrat cesarja takoj spoznali — kar je dolžnost vsakega dobrega vojaka“, — nadaljuje polkovnik, „pošilja Vam Njeg. Vel. 10 svojih podob,“ in polkovnik stisne prestrašenemu vojaku 10 srebrnih goldinarjev v roke, rekoč:

„Izpolnite tudi za naprej vestno svoje dolžnosti! Zdaj pa pojdite!“

IV.

Ko je skazal pred nekaj leti cesar zadnjo čast umrlemu grofu Grüneju v Badenu, pripeljal se je četrte ure prej tje, kakor je bilo določeno.

Vsled tega ga tudi ni prišla dvorna kočija čakati pravočasno na kolodvor, in cesar si je najel bližnjega kočijaža ter se z njim peljal v grad.

V gradu so hoteli plačati kočijaža ter ga odsloviti, pa ta se ni dal kar tako odpraviti, češ, cesarja sem jaz pripeljal sem in ga hočem tudi nazaj.

Cesar ki je stal v bližini, je vse to slišal ter zapovedal kočijaža, naj počaka tako dolgo.